

Vergaderjaar 2023–2024

33 118

Omgevingsrecht

GC

BRIEF VAN DE RAAD VOOR DE LEEFOMGEVING EN INFRASTRUCTUUR

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 juni 2024

Met genoegen biedt de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) u hierbij zijn advies Rli-advies «Met recht balanceren: juridisering in de leefomgeving» aan. Het advies is tevens aangeboden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Minister voor Rechtsbescherming en de voorzitter van de Tweede Kamer.

De laatste jaren is er maatschappelijk én politiek debat over rechtszaken in de leefomgeving. Meer dan eens wordt de vraag gesteld of de rechter niet teveel op de stoel van de politiek gaat zitten. Debatten in de Tweede Kamer over juridisering versterken dit perspectief. Ook de recente discussies in de Kamer over een toetsing aan de Grondwet, zoals ook voorgesteld in Hoofdlijnenakkoord van het nieuwe kabinet, hebben betrekking op dit onderwerp.

Diverse rechtszaken over milieukwesties, zoals de klimaatzaak van Urgenda, zaken rond stikstof, bestrijdingsmiddelen of Schiphol laten zien dat het bewaken van de rechtsstaat te eenzijdig bij de rechter is komen te liggen. Terwijl óók regering en parlement daar een belangrijke taak hebben. Die verantwoordelijkheid is door de wetgever en door het bestuur in de voorbije jaren onvoldoende genomen.

Wij constateren dat het recht een prominente rol speelt in de leefomgeving, maar zien dit niet als een probleem. In de leefomgeving botsen immers met regelmaat verschillende belangen en om daar in onze democratische rechtsstaat zorgvuldig mee om te gaan hebben wij wetten en regels waar mensen, bedrijven, belangenbehartigers en ook overheden een beroep op kunnen doen.

Desondanks zien wij wel enkele problematische kanten bij de toepassing van het recht. Zo ligt de bewaking en de doorwerking van het recht nu te eenzijdig bij de rechter. Het bewaken van de rechtsstaat en het respecteren van de regels van het recht zijn echter evenzeer een taak voor de

wetgever (regering en parlement) en de uitvoerende macht (de regering). Wij bepleiten dat er weer meer balans wordt gebracht in de rolverdeling tussen wetgevende, uitvoerende en rechtsprekende macht.

In ons advies concluderen wij dat de kwaliteit van wetten en regels meer aandacht moet krijgen aan de «voorkant» van het wetgevingsproces. Daartoe zou aan de Afdeling advisering van de Raad van State een Adviseur-Generaal toegevoegd moeten worden. Ook de politiek, dat wil zeggen de volksvertegenwoordiging in parlement, provinciale staten, gemeenteraden en waterschapsbesturen, heeft een grote verantwoordelijkheid om aan de voorkant bij wet- en regelgeving de juridische gevolgen mee te wegen.

Wij adviseren de nationale invulling van Europese en internationale wetten, regels en verdragen niet te beperken tot de minimumeisen. Daardoor wordt de kans verkleind dat burgers of belangenorganisaties vaak met succes naar de rechter stappen om te eisen dat de overheid de Europese en/of internationale regels beter naleeft.

Tot slot zien wij dat juridisering kan leiden tot knelpunten in de rechtspraak, denk aan rechtsonzekerheid als een uitspraak op zich laat wachten of vertraging in de energietransitie als besluiten worden aangevochten. Tegen deze achtergrond vinden wij het van belang dat er meer efficiëntie komt in de afhandeling van zaken. De rechterlijke capaciteit zou volgens ons zo moeten worden ingericht dat rechters sneller tot een oordeel kunnen komen. Uiteraard zonder dat dit de rechtsbescherming van burgers aantast.

De voorzitter,
J.J. de Graeff

De algemeen secretaris,
R. Hillebrand